

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 51/2010 vp

Hallituksen esitys asian uudelleen käsittelyä koskevien säännösten muuttamiseksi sosiaali- turvaetuuksia koskevassa lainsäädännössä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 30 päivänä marraskuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen asian uudelleen käsittelyä koskevien säännösten muuttamiseksi sosiaaliturvaetuuksia koskevassa lainsäädännössä (HE 274/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Tiina Muinonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- etuuspäällikkö Suvi Onninen, Kansaneläkelaitos

- lakiasiainpäällikkö Aino Lassila, Eläketurvakeskus
- varapuheenjohtaja Jukka Lilleberg, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta
- toimistopäällikkö Olli Häkkinen, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta
- toiminnanjohtaja Niina Jussila, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- opintotuen muutoksenhakulautakunta
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan sosiaaliturvaetuuksia koskevia lakeja muutettaviksi siten, että sosiaaliturvaetuuden myöntäneellä vakuutuslaitoksella olisi mahdollisuus nykyistä yksinkertaisemmassa menettelyssä ratkaista asia uudelleen tilanteessa, jossa etuuden saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty jokin muu etuus tai korvaus, joka etuuslain mukaan kokonaan estää tai vähentää etuutta. Esityksessä ehdotetaan myös luovuttavan valitusoikeudesta vakuutuslaitosten muutoksenhakulautakunnan päätöksen poistamista koskevassa asiassa.

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään keventämään ja sujuvoittamaan menettelyä asian uudelleen ratkaisemiseksi ja näin jouduttamaan päätöksen antoa. Poistomenettely on hallinnollisesti tarpeettoman raskas asioissa, joissa asianosaisen oikeusturva ei vaarannu, vaikka asia ratkaistaisiin uudelleen yksinkertaisemmassa menettelyssä. Muutoksilla pyritään myös yhdenmukaistamaan asian uudelleen ratkaisemiseen liittyviä käytäntöjä eri etuuskassojen toimeenpanossa.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esitys yhdenmukaistaa ja selkeyttää sosiaaliturva-asioiden käsittelyprosesseja sosiaaliturva-etuuksia myöntävissä vakuutuslaitoksissa sekä muutoksenhakuelimissä. Esityksellä mahdollistetaan tietyin ehdoin takautuvasta etuudesta johdettava sosiaaliturvapäättöksen oikaiseminen vakuutuslaitoksessa, kielletään muutoksenhaku päätöksen poistamista koskevilla asioilla ja säädetään tavallinen kirje riittäväksi tiedoksiantotavaksi poistoasioissa. Esitys sujuvoittaa etuuksien toimeenpanoa ja keventää työmäärää vakuutuslaitoksissa.

Sosiaaliturvan muutoksenhakuelimissä asioiden käsittelyajat ovat paikoin venyneet kohtuuttoman pitkiksi. Pitkät käsittelyajat heikentävät kansalaisten oikeusturvaa ja aiheuttavat etuutta hakeville toimeentulo-ongelmia. Käsittelyajat ovat kohtuuttoman pitkiä erityisesti sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa. Esitetyt muutokset vähentävät poistoasioita muutoksenhakuelimissä ja nopeuttavat näin käsittelyprosessia. Valiokunta pitää tärkeänä, että erilaisia käsittelyprosessin jouduttamiseen tähtäviä kehittämistoimia edelleen jatketaan. Tarpeettoman hallinnollisen työn karsiminen tehostaa toi-

mintaa ja vapauttaa resursseja varsinaiseen ratkaisutoimintaan.

Esityksen perustelujen mukaan asianosaisen kuulemista on pidettävä tarpeettomana silloin, kun asia ratkaistaan uudelleen sen vuoksi, että hänelle on päätöksen antamisen jälkeen myönnetty takautuvasti jokin muu etuus tai korvaus, joka lain mukaan vähentää aikaisemmin myönnettyä etuutta tai estää sen. Kuulemista ei perustelujen mukaan tarvittaisi, koska vakuutuslaitoksella ei ole tilanteessa harkintavaltaa ja koska asianosaisen voidaan olettaa tietävän etuuksien yhteensovituksesta. Valiokunta huomauttaa, että hallintolain 34 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaista perustetta, jonka mukaan kuuleminen voidaan jättää toimittamatta silloin, kun se on "...muusta syystä ilmeisen tarpeetonta", ei kuitenkaan voida soveltaa perusteluissa esitetyllä tavalla automaattisesti, vaan sen soveltamista on arvioitava tapauskohtaisesti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Håkan Nordman /r
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Markku Pakkanen /kesk
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Päivi Räsänen /kd
	Risto Autio /kesk	Paula Sihto /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Seppo Särkiniemi /kesk
	Arja Karhuvaara /kok	Satu Taiveaho /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Marjaana Koskinen /sd	Erkki Virtanen /vas.
	Sanna Lauslahti /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.